Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Öğrencileri Bitirme Projesi Yarışması 2026

RUMUZ
10127

Açıklama Raporu

TÜRKİYE PLANLAMA OKULLARI BİRLİĞİ
Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Öğrencileri
Bitirme Projesi Yarışması 2026

İÇİNDEKİLER

ÖZET 4
1. GİRİŞ **5**
2. AMAÇ, KAPSAM VE HEDEFLER **5**
2.1. AMAÇ **5**
2.2. KAPSAM **6**
2.3. HEDEFLER **6**
3. ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ **6**
4. PLANLAMA YAKLAŞIMI **7**
5. PLANLAMA KARARLARI **7**
5.1 KORUMA KARARLARI **7**
5.2 NÜFUS VE YOĞUNLUK KARARLARI **8**
5.3 ARAZİ KULLANIM KARARLARI **9**
5.3.1 KONUT ALANLARI **9**
5.3.2. TİCARET ALANLARI **9**
5.3.3. TİCARET + KONUT ALANLARI **9**
5.3.4 TİCARET + TURİZM ALANLARI **9**
5.3.5. EĞİTİM ALANLARI **10**
5.3.6. SAĞLIK ALANLARI **10**
5.3.7. SOSYAL VE KÜLTÜREL TESİS ALANLARI **10**
5.3.8. MEYDANLAR VE KAMUSAL AÇIK ALANLAR **10**
5.3.9. AÇIK VE YEŞİL ALANLAR **10**
5.3.9. DİNİ TESİS ALANLARI **10**
5.4. ULAŞIM KARARLARI **10**
5.4.1. YOL KADEMELENMESİ KARARLARI **10**
5.4.2. YAYA ÖNCELİKLİ ULAŞIM KARARLARI **11**
5.4.3. BİSİKLET ULAŞIMI KARARLARI **12**
5.5. AÇIK VE YEŞİL ALAN SİSTEMİ KARARLARI **12**
5.5.1. YEŞİL OMURGA KARARI **12**
5.6. DONATI KARARLARI **13**
5.6.1. EĞİTİM TESİSLERİ KARARLARI **13**
5.6.2. SAĞLIK TESİSLERİ KARARLARI **13**
5.6.3. SOSYAL VE KÜLTÜREL TESİS KARARLARI **13**
5.6.4. AÇIK VE YEŞİL ALAN KARARLARI **14**
5.6.5. SPOR VE REKREASYON ALANLARI KARARLARI **14**
5.6.6. DİNİ TESİS ALANLARI KARARLARI **14**
5.7. MÜDAHALE ALANLARI VE STRATEJİLERİ **14**
6. 1/5000 ÖLÇEKLİ KORUMA AMAÇLI NAZIM İMAR PLANI **21**
7. 1/1000 ÖLÇEKLİ VAZİYET PLANI YAKLAŞIMI **21**
9. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME **23**
10. KAYNAKÇA **25**

Şekil 1 1/5000 Ölçekli Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı Yaklaşımı 7
Şekil 2 Nüfus ve Yoğunluk Kararları 8
Şekil 3 Yol Kademelenmesi Önerisi 11
Şekil 4 Ulaşım En Kesitleri 11
Şekil 5 Yeşil Alan Önerisi 12
Şekil 6 Donatı Alanları Önerisi 13
Şekil 7 Müdahale Alanları 15
Şekil 8 Müdahale Stratejileri 20
Şekil 10 1/1000 Ölçekli Vaziyet Planı Yaklaşımı 22
Şekil 11 1/1000 Ölçekli Vaziyet Planı 23

Tablo 1 Nüfus ve Yoğunluk Kararları 9
Tablo 2 Müdahale Biçimleri ve Eylemleri 20

ÖZET

Bu proje, İnegöl Tarihi Kent Merkezi'nin sahip olduğu tarihsel, kültürel ve mekânsal değerlerin korunarak güncel kent yaşamı ile bütünleştirilmesini ve kentsel belleğin sürekliliğinin kamusal mekânlar üzerinden güçlendirilmesini amaçlamaktadır. Tarihi merkez; geleneksel çarşı dokusu, tescilli ve anıtsal yapıları, arkeolojik miras alanları ve farklı dönemlere ait mekânsal katmanlarıyla İnegöl'ün kentsel kimliğinin önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Bununla birlikte ulaşım baskısı, nitelikli açık ve yeşil alanların yetersizliği, kamusal alanlar ile kültürel miras odakları arasındaki bağlantıların zayıflaması ve fiziksel çevrede yaşanan dönüşümler, tarihi merkezin mekânsal bütünlüğünü ve kullanıcı deneyimini olumsuz etkilemektedir.

Projenin teorik çerçevesi kentsel bellek, mekânsal süreklilik ve kamusal mekân kavramlarının birbiriyle ilişkisi üzerinden kurulmuştur. Kentsel bellek, geçmişten günümüze ulaşan fiziksel izlerin yanı sıra gündelik yaşam pratikleri ve toplumsal deneyimlerle birlikte ele alınmış; kamusal mekânlar ise bu belleğin üretildiği, deneyimlendiği ve aktarıldığı temel alanlar olarak değerlendirilmiştir. Bu doğrultuda proje, tarihi merkezde farklı noktalara dağılmış bellek odaklarını birbirine bağlayarak fiziksel, görsel ve deneyimsel süreklilik sağlayan bir kamusal mekân omurgası oluşturmayı temel yaklaşım olarak benimsemektedir.

Çalışma, analiz–sentez–planlama yöntemi doğrultusunda yürütülmüştür. Literatür ve tarihsel belge incelemeleri, CBS tabanlı mekânsal analizler, arazi çalışmaları, kullanıcı anketleri ve farklı kullanıcı gruplarının mekânsal deneyimlerine yönelik değerlendirmeler birlikte ele alınmış; elde edilen bulgular doğrultusunda alanın sorunları, potansiyelleri ve müdahale öncelikleri belirlenmiştir.

Bu süreç sonucunda "Bellek ve Süreklilik Odaklı, Yaşayan ve Erişilebilir Tarihi Merkez" vizyonuyla 1/5000 ölçekli Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı geliştirilmiş; koruma, ulaşım, açık ve yeşil alan, donatı ve kamusal yaşam kararları bütüncül olarak ele alınmıştır. Bu kararların 1/1000 ölçekteki mekânsal karşılığı ise Cumatepe Höyüğü, İshakpaşa Külliyesi, tarihi çarşı dokusu ve diğer kültürel ve kamusal odakları birbirine bağlayan kamusal mekân omurgası üzerinden geliştirilmiştir. Böylece tarihi merkezin yalnızca korunması değil, gündelik yaşam içerisinde yaşatılması, deneyimlenmesi ve kentsel belleğin sürekliliğinin sağlanması hedeflenmiştir.

1. GİRİŞ

Kentler, farklı dönemlere ait fiziksel, sosyal, ekonomik ve kültürel katmanların birikimiyle şekillenen dinamik yapılardır. Bu katmanların en yoğun biçimde okunabildiği tarihi kent merkezleri; yalnızca geçmişe ait yapıların bulunduğu alanlar değil, aynı zamanda toplumsal belleğin, kültürel kimliğin ve gündelik yaşam pratiklerinin mekânsal karşılıklarını barındıran kentsel odaklardır. Bu nedenle tarihi çevrelerin korunması, fiziksel mirasın yanı sıra sosyal, ekonomik ve kültürel değerlerin sürekliliğini de kapsamaktadır (Ashworth, 1991; UNESCO, 2011).

Hızlı kentleşme, değişen ulaşım sistemleri, yapılaşma baskısı ve işlevsel dönüşümler, tarihi merkezlerin özgün mekânsal karakteri ve sürekliliği üzerinde baskı oluşturmaktadır. Bu durum, koruma ve güncel kent yaşamı arasındaki ilişkinin birlikte ele alınmasını gerekli kılmaktadır. Güncel koruma yaklaşımı da tekil yapıların korunmasının ötesinde; tarihi dokunun, kamusal yaşamın, ekonomik faaliyetlerin ve kültürel sürekliliğin bütüncül biçimde değerlendirilmesine dayanmaktadır (Tunbridge & Ashworth, 1996; ICOMOS, 2011).

İnegöl Tarihi Kent Merkezi; geleneksel çarşı dokusu, kentsel ve arkeolojik sit alanları, tescilli ve anıtsal yapıları, kamusal odakları ve farklı dönemlere ait mekânsal katmanlarıyla kentin tarihsel kimliğinin önemli bir parçasıdır. Bununla birlikte ulaşım ve otopark baskısı, nitelikli açık alanların yetersizliği, fiziksel çevredeki dönüşümler ve kamusal alanlar arasındaki sürekliliğin zayıflaması, tarihi merkezin bütüncül biçimde ele alınmasını gerekli kılmaktadır.

Bu doğrultuda çalışma, İnegöl Tarihi Kent Merkezi'ni korunması gereken tarihsel bir çevre olmanın ötesinde, kentsel belleğin gündelik yaşam içerisinde üretilmeye devam ettiği yaşayan bir kent parçası olarak ele almaktadır. Alanın tarihsel, kültürel ve mekânsal değerleri ile güncel kullanım biçimleri birlikte değerlendirilerek, kültürel mirasın korunması ve kamusal yaşamın sürekliliğinin güçlendirilmesine yönelik bütüncül bir planlama ve tasarım yaklaşımı geliştirilmiştir.

2. AMAÇ, KAPSAM VE HEDEFLER

İnegöl Tarihi Kent Merkezi'nin sahip olduğu tarihsel, kültürel ve mekânsal değerlerin korunarak sürekliliğinin sağlanması, alanın güncel kentsel ihtiyaçlarla birlikte ele alınmasını gerektirmektedir. Bu doğrultuda çalışma; tarihi merkezin çok katmanlı yapısını, kentsel bellek odaklarını, kamusal mekân sistemini ve kullanıcı deneyimlerini bütüncül bir yaklaşımla değerlendirerek koruma ve kullanım arasında dengeli bir mekânsal gelişim modeli oluşturmayı esas almaktadır. Çalışmanın amacı, kapsamı ve hedefleri bu temel yaklaşım doğrultusunda belirlenmiştir.

2.1. AMAÇ

Bu çalışmanın temel amacı, İnegöl Tarihi Kent Merkezi'nin kültürel miras değerlerini, mekânsal yapısını ve kamusal yaşam dinamiklerini bütüncül biçimde ele alarak koruma ve kullanım dengesini gözeten planlama ve tasarım kararları geliştirmektir. Bu doğrultuda tarihi merkezin yalnızca fiziksel değerlerinin korunması değil; kentsel belleğin, geleneksel işlevlerin ve kamusal yaşamın sürekliliğinin sağlanması esas alınmıştır.

Çalışma ile kültürel mirasın korunması ve güncel kentsel ihtiyaçların birlikte değerlendirilmesi; kamusal

mekânlar arasındaki ilişkilerin güçlendirilmesi, erişilebilirliğin ve yaşam kalitesinin artırılması ve tarihi merkezin kent bütünü içerisindeki rolünün sürdürülebilir biçimde devam ettirilmesi amaçlanmaktadır.

2.2. KAPSAM

Çalışma, Bursa ili İnegöl ilçesinde yer alan 105 hektarlık tarihi kent merkezi ve yakın çevresini kapsamakta; tarihi ticaret merkezi, kentsel ve arkeolojik sit alanları, geleneksel konut dokuları, kamusal alanlar ve bunlarla ilişkili etkileşim bölgelerini bütüncül olarak ele almaktadır. Alanın kent bütünüyle kurduğu mekânsal ve işlevsel ilişkiler de çalışma kapsamında değerlendirilmiştir.

Çalışma kapsamında alanın tarihsel gelişimi, sosyal ve ekonomik yapısı, fiziksel ve doğal çevresi, ulaşım sistemi, kentsel dokusu, kamusal yaşamı ve kullanıcı deneyimleri analiz edilmiş; elde edilen bulgular sentezlenerek temel sorunlar, potansiyeller ve müdahale öncelikleri belirlenmiştir. Bu doğrultuda 1/5000 ölçekli Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı geliştirilmiş; plan kararlarının mekânsal karşılıkları ve belirlenen müdahale stratejileri ise 1/1000 ölçekli kentsel tasarım yaklaşımı ile detaylandırılmıştır.

2.3. HEDEFLER

Çalışmanın temel hedefi, İnegöl Tarihi Kent Merkezi'nin kentsel belleğini oluşturan tarihsel, kültürel ve mekânsal değerleri koruyarak yaşayan ve erişilebilir bir tarihi merkez oluşturmaktır. Bu doğrultuda; kültürel miras ve geleneksel kent dokusunun sürekliliğinin sağlanması, bellek odakları arasındaki mekânsal ilişkilerin güçlendirilmesi, kamusal alanların birbirine bağlanan bütüncül bir sistem olarak geliştirilmesi, yaya ve bisiklet erişilebilirliğinin artırılması, açık ve yeşil alan sürekliliğinin sağlanması ve farklı kullanıcı gruplarının ihtiyaçlarına cevap veren nitelikli kamusal mekânların oluşturulması hedeflenmektedir.

Bu hedefler doğrultusunda, tarihi merkezdeki kültürel ve kamusal odakların kamusal mekân omurgası aracılığıyla bütünleştirilmesi; böylece koruma-kullanma dengesini gözeten, kamusal yaşamı güçlendiren ve kentsel belleğin gelecek kuşaklara aktarılmasını destekleyen sürdürülebilir bir mekânsal yapı oluşturulması amaçlanmaktadır.

3. ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ

Çalışma, İnegöl Tarihi Kent Merkezi'nin mevcut yapısının bütüncül biçimde değerlendirilmesi ve planlama kararlarının bu veriler üzerinden geliştirilmesi amacıyla analiz–sentez–planlama yaklaşımı doğrultusunda yürütülmüştür. Süreç; veri toplama, analiz, yerinde gözlem, sentez ve planlama-tasarım kararlarının geliştirilmesi aşamalarından oluşmaktadır.

İlk aşamada İnegöl'ün tarihsel gelişimi, mevcut koruma kararları, üst ölçekli planlar, ilgili mevzuat ve kurumsal veriler incelenmiştir. Ardından CBS tabanlı mekânsal analizler ile fiziksel, sosyal, ekonomik ve çevresel yapı; ulaşım sistemi, açık ve yeşil alanlar ile donatı dağılımı değerlendirilmiştir. Arazi çalışmaları, yerinde gözlemler ve kullanıcı odaklı analizlerle kamusal alan kullanımları, yaya hareketleri, canlılık, mekânsal kalite ve farklı kullanıcı gruplarının mekânı deneyimleme biçimleri ortaya konulmuştur.

Elde edilen veriler sentezlenerek alanın sorunları, potansiyelleri, riskleri ve müdahale öncelikleri belirlenmiş; bu bulgular doğrultusunda 1/5000 ölçekli Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı kararları geliştirilmiştir. Son aşamada plan kararları müdahale stratejileriyle detaylandırılmış ve 1/1000 ölçekli kentsel tasarım yaklaşımına aktarılmıştır. Böylece analizlerden elde edilen bulguların üst ölçekli plan kararlarından kentsel

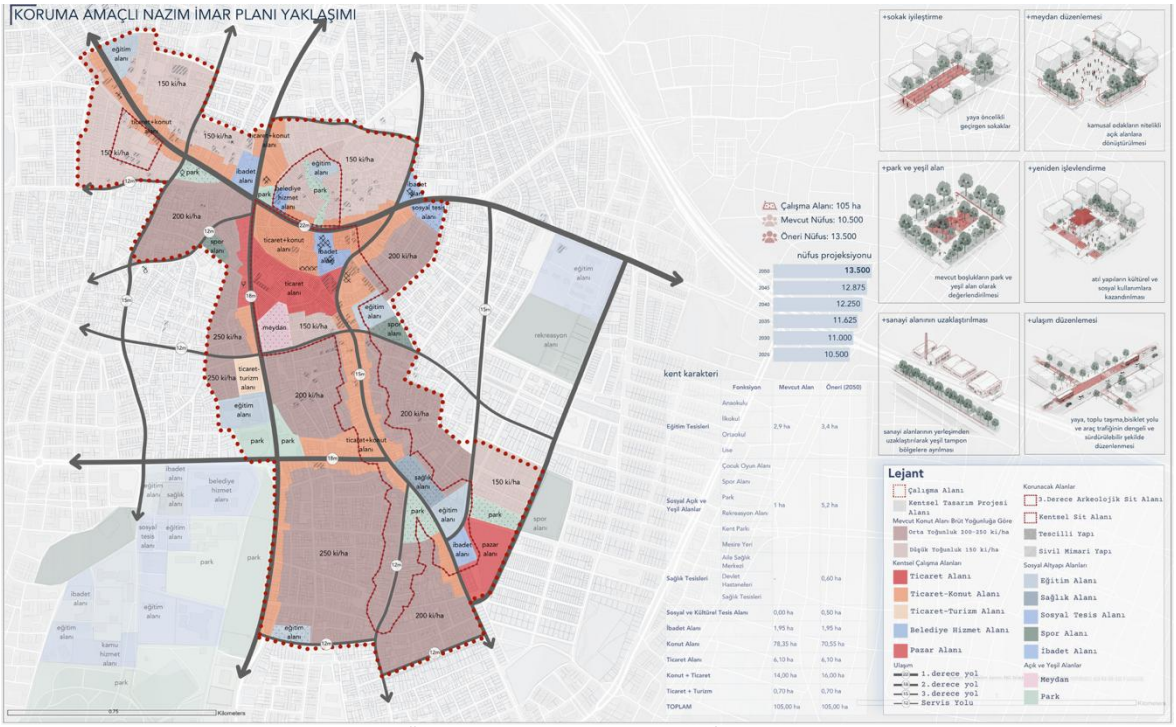
tasarım ölçeğine kadar birbirini beslediği bütüncül bir planlama süreci oluşturulmuştur.

4. PLANLAMA YAKLAŞIMI

Çalışma alanında gerçekleştirilen analiz ve sentezler doğrultusunda geliştirilen planlama yaklaşımı, İnegöl Tarihi Kent Merkezi'nin kültürel miras değerlerini koruyarak güncel kent yaşamı ile bütünleşmesini esas almaktadır. Tarihi merkez yalnızca korunması gereken fiziksel bir çevre olarak değil; sosyal, ekonomik ve kültürel yaşamın devam ettiği, kentsel belleğin gündelik yaşam içerisinde sürdürüldüğü aktif bir kent parçası olarak ele alınmıştır.

Bu doğrultuda planın temel vizyonu "Bellek ve Süreklilik Odaklı, Yaşayan ve Erişilebilir Tarihi Merkez" olarak belirlenmiştir. Planlama yaklaşımı; kültürel mirasın korunması, kamusal mekânların güçlendirilmesi, açık ve yeşil alan sisteminin geliştirilmesi, ulaşım ve erişilebilirliğin iyileştirilmesi ve tarihi merkezin ekonomik sürdürülebilirliğinin desteklenmesi olmak üzere beş temel eksen üzerine kurulmuştur.

Bu yaklaşım kapsamında, tarihi ve kültürel odaklar arasındaki ilişkilerin güçlendirilmesi, kamusal mekân sürekliliğinin sağlanması ve yaya odaklı erişilebilir bir merkez oluşturulması benimsenmiştir. Böylece koruma-kullanma dengesini gözeten, tarihi merkezin kent bütünü içerisindeki rolünü güçlendiren ve kültürel mirasın gündelik yaşamla birlikte sürekliliğini sağlayan bütüncül bir mekânsal gelişim yaklaşımı oluşturulmuştur.

Şekil 1 1/5000 Ölçekli Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı Yaklaşımı

5. PLANLAMA KARARLARI

5.1 KORUMA KARARLARI

Koruma kararları, İnegöl Tarihi Kent Merkezi'nin kültürel miras değerlerinin ve özgün mekânsal karakterinin bütüncül biçimde korunarak gelecek kuşaklara aktarılması esasına dayanmaktadır. Bu kapsamda yalnızca tescilli yapılar değil; kentsel ve arkeolojik sit alanları, geleneksel sokak ve parsel dokusu, tarihi

ticaret aksları, kamusal mekânlar ve kültürel peyzaj öğeleri birlikte ele alınmıştır.

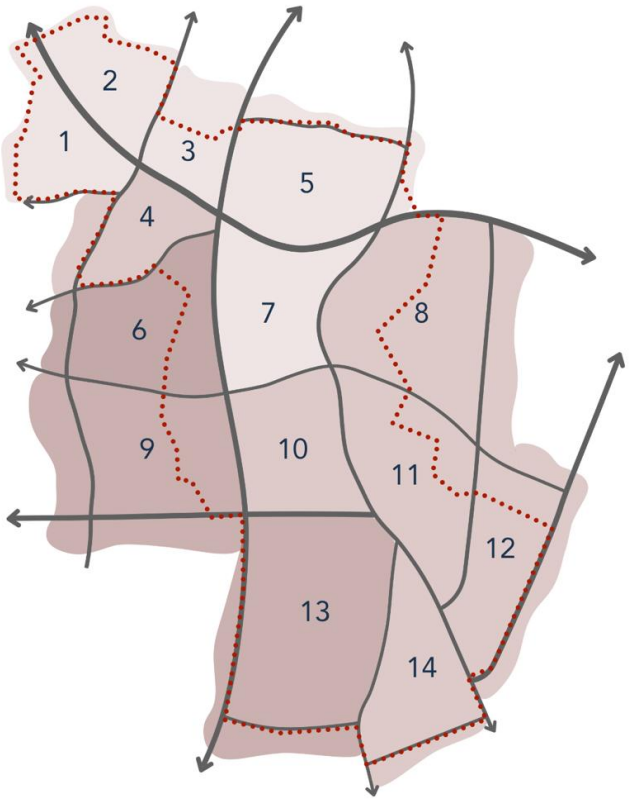
Kentsel sit alanlarında mevcut doku, silüet ve geleneksel yapılaşma karakterinin korunması; arkeolojik sit alanlarında ise koruma öncelikli yaklaşımın benimsenerek kültürel mirasın görünürlüğünün artırılması hedeflenmiştir. Tescilli ve anıtsal yapılar, çevreleri ve kamusal yaşamla kurdukları ilişkilerle birlikte değerlendirilmiş; özellikle tarihi çarşı ve İshak Paşa Külliyesi çevresinde koruma-kullanma dengesi gözetilmiştir.

Sit alanlarıyla ilişkili etkileşim ve geçiş bölgelerinde ise yapılaşma, ulaşım ve kamusal alan kararları tarihi dokuyu destekleyecek biçimde yönlendirilerek, koruma alanları üzerindeki baskıların azaltılması ve tarihi merkezin mekânsal bütünlüğünün sürdürülmesi amaçlanmıştır.

5.2 NÜFUS VE YOĞUNLUK KARARLARI

Nüfus ve yoğunluk kararları, çalışma alanının tarihi merkez niteliği, koruma statüleri, mevcut yapılaşma karakteri ve mekânsal kapasitesi dikkate alınarak geliştirilmiştir. Yaklaşık 10.500 kişi olan mevcut nüfusun, plan hedef yılında 13.500 kişiye ulaşması öngörülmüş; nüfus artışının tarihi doku üzerinde baskı oluşturmadan kontrollü biçimde yönlendirilmesi esas alınmıştır.

Bu doğrultuda tarihi çevreyle doğrudan ilişkili alanlarda 150 kişi/ha düşük yoğunluk, gelişim ve dönüşüm potansiyeli bulunan alanlarda ise 200–250 kişi/ha orta yoğunluk öngörülmüştür. Yoğunluk dağılımı; altyapı kapasitesi, erişilebilirlik ve donatı alanlarıyla birlikte değerlendirilerek tarihi merkezin özgün karakterini koruyan ve gelecekteki nüfus ihtiyaçlarını karşılayan dengeli bir mekânsal yapı oluşturulması amaçlanmıştır.

Şekil 2 Nüfus ve Yoğunluk Kararları

ALT BÖLGELER	MEVCUT			ÖNERİ		
	Brüt Alan (ha)	Yoğunluk (ki/ha)	Nüfus	Brüt Alan (ha)	Yoğunluk (ki/ha)	Nüfus
1	4	117	468	4	150	600
2	4,7	134,5	632	4,7	150	705
3	2	151	302	2	150	300
4	3,4	172,9	588	3,4	200	680
5	7,7	128,2	987	7,7	150	1200
6	2	222,5	445	2	250	500
7	5,6	87	487	5,6	150	840
8	4,5	128,4	578	4,5	200	900
9	2,5	94,8	237	2,5	250	625
10	4	253,7	1015	4	200	800
11	6,3	188,4	1187	6,3	200	1260
12	4,3	0	0	4,3	150	645
13	11,8	201,5	2378	11,8	250	2950
14	6	207,7	1246	6	200	1200
			10550			13200

Tablo 1 Nüfus ve Yoğunluk Kararları

5.3 ARAZİ KULLANIM KARARLARI

5.3.1 KONUT ALANLARI

Konut alanlarında mevcut mahalle dokusunun korunması esas alınmıştır. Tarihi çevre ile uyumlu, yaşam kalitesini artıran ve mevcut nüfus yapısını destekleyen bir yerleşim düzeninin sürdürülmesi hedeflenmiştir.

5.3.2. TİCARET ALANLARI

Tarihi çarşı bölgesi ve geleneksel ticaret akslarında mevcut ticaret işlevleri korunmuş ve güçlendirilmiştir. Ticari canlılığın devamlılığının sağlanması ve tarihi merkezin ekonomik kimliğinin desteklenmesi amaçlanmıştır.

5.3.3. TİCARET + KONUT ALANLARI

Karma kullanım bölgelerinde ticaret ve konut işlevlerinin bir arada sürdürülmesi öngörülmüştür. Böylece kent merkezinin günün farklı saatlerinde aktif kalması ve kullanım çeşitliliğinin artırılması hedeflenmiştir.

5.3.4 TİCARET + TURİZM ALANLARI

Tarihi merkezin sahip olduğu kültürel miras değerleri ve geleneksel ticaret yapısı dikkate alınarak ticaret ve turizm işlevlerinin birlikte desteklenmesi amaçlanmıştır. Tarihi çarşı bölgesi, tescilli yapılar ve kültürel odaklarla ilişkili alanlarda ticaret ve turizm faaliyetlerini güçlendirecek kararlar geliştirilmiştir. Böylece tarihi merkezin ekonomik canlılığının artırılması, ziyaretçi potansiyelinin desteklenmesi ve kültürel mirasın kent ekonomisine katkısının güçlendirilmesi hedeflenmiştir.

5.3.5. EĞİTİM ALANLARI

Analizler sonucunda tespit edilen eğitim alanı ihtiyacını karşılamak amacıyla mevcut eğitim tesisleri korunmuş, ihtiyaç duyulan bölgelerde yeni eğitim alanları önerilmiştir. Eğitim hizmetlerine erişimin artırılması hedeflenmiştir.

5.3.6. SAĞLIK ALANLARI

Çalışma alanındaki sağlık hizmetlerinin güçlendirilmesi amacıyla mevcut sağlık tesisleri korunmuş ve erişilebilirliği artıracak kararlar geliştirilmiştir. Özellikle mahalle ölçeğinde sağlık hizmetlerine ulaşımın desteklenmesi amaçlanmıştır.

5.3.7. SOSYAL VE KÜLTÜREL TESİS ALANLARI

Tarihi merkezin sosyal yaşamını desteklemek ve kullanıcı ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla sosyal ve kültürel tesis alanları güçlendirilmiştir. Bu alanların kamusal yaşamı destekleyen odaklar oluşturması hedeflenmiştir.

5.3.8. MEYDANLAR VE KAMUSAL AÇIK ALANLAR

Çalışma alanında yer alan mevcut meydanlar korunmuş ve kamusal kullanım kapasitesi artırılmıştır. Meydanlar arasında yaya odaklı bağlantılar kurularak tarihi merkezde kamusal mekân sürekliliğinin sağlanması amaçlanmıştır.

5.3.9. AÇIK VE YEŞİL ALANLAR

Yeşil alan sisteminin güçlendirilmesi amacıyla mevcut parklar, anıt ağaçlar ve açık alanlar bütüncül bir sistem içerisinde değerlendirilmiştir. Çalışma alanında yeşil sürekliliğin artırılması ve kullanıcıların açık alanlara erişiminin iyileştirilmesi hedeflenmiştir.

5.3.9. DİNİ TESİS ALANLARI

Tarihi merkezin önemli odaklarından olan dini tesis alanları korunmuş ve çevreleriyle birlikte değerlendirilmiştir. Bu alanların kültürel ve toplumsal işlevlerini sürdürebilmesi için koruma odaklı kararlar geliştirilmiştir.

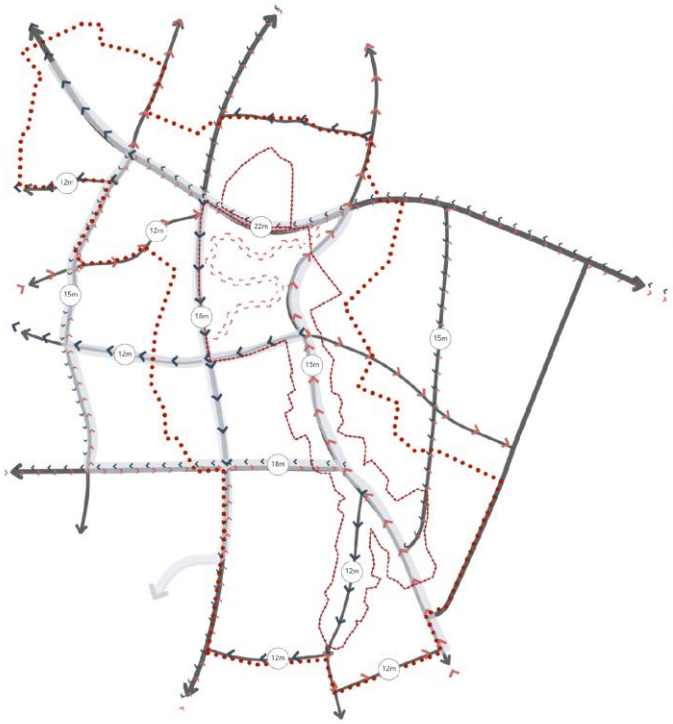
5.4. ULAŞIM KARARLARI

Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı kapsamında ulaşım kararları oluşturulurken tarihi merkezin erişilebilirliğinin artırılması, taşıt baskısının azaltılması ve yaya öncelikli bir ulaşım sisteminin oluşturulması hedeflenmiştir. Planlama yaklaşımında tarihi çevrenin korunması ile ulaşım ihtiyaçlarının dengelenmesi esas alınmıştır.

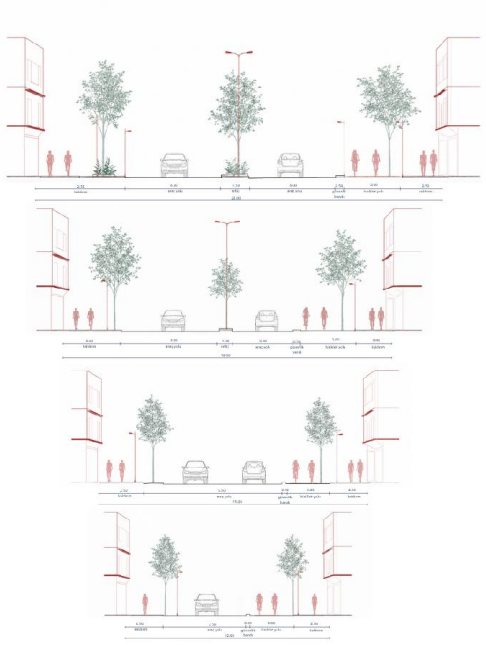
5.4.1. YOL KADEMELENMESİ KARARLARI

Çalışma alanında ulaşım sistemi; 22 m, 18 m, 15 m ve 12 m genişliğindeki yol kademeleri üzerinden yeniden değerlendirilmiştir. Ana ulaşım aksları kent bütünü ile bağlantıyı sağlarken, tarihi merkez içerisindeki daha düşük kademeli yolların yaya hareketlerini destekleyen bir yapıya dönüştürülmesi hedeflenmiştir. Böylece

taşıt trafiğinin tarihi çevre üzerindeki baskısının azaltılması amaçlanmıştır.

Şekil 3 Yol Kademelenmesi Önerisi

Şekil 4 Ulaşım En Kesitleri

5.4.2. YAYA ÖNCELİKLİ ULAŞIM KARARLARI

Tarihi merkez içerisinde yer alan meydanlar, kültürel miras alanları ve ticaret aksları arasında kesintisiz yaya bağlantıları oluşturulmuştur. Yaya hareketlerinin güçlendirilmesi amacıyla kamusal alanlar arasındaki kopuklukların giderilmesi ve tarihi merkezin daha erişilebilir hale getirilmesi hedeflenmiştir. Bu doğrultuda yaya öncelikli ulaşım yaklaşımı planın temel kararlarından biri olarak benimsenmiştir.

5.4.3. BİSİKLET ULAŞIMI KARARLARI

İnegöl'de yaygın olarak kullanılan bisiklet ulaşımının tarihi merkez ile bütünleşmesini sağlamak amacıyla bisiklet ulaşım ağı geliştirilmiştir. Özellikle Kasım Efendi Caddesi boyunca önerilen bisiklet aksı ile tarihi merkezin çevresindeki kamusal alanlar ve ulaşım sistemi arasında alternatif bir erişim ağı oluşturulmuştur. Böylece sürdürülebilir ulaşım seçeneklerinin desteklenmesi amaçlanmıştır.

5.5. AÇIK VE YEŞİL ALAN SİSTEMİ KARARLARI

Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı kapsamında açık ve yeşil alan sistemi, tarihi merkez içerisindeki kamusal yaşamı destekleyen ve mekansal sürekliliği güçlendiren temel planlama bileşenlerinden biri olarak ele alınmıştır. Yapılan analizler, çalışma alanında yeşil alanların parçalı bir dağılım gösterdiğini ve kamusal açık alanlar arasında süreklilik eksikliği bulunduğunu ortaya koymuştur. Bu doğrultuda açık ve yeşil alan sisteminin bütüncül bir kurgu içerisinde yeniden ele alınması hedeflenmiştir.

Şekil 5 Yeşil Alan Önerisi

5.5.1. YEŞİL OMURGA KARARI

Planlama yaklaşımının temel bileşenlerinden biri olarak çalışma alanı içerisinde yeşil sürekliliği sağlayan bir yeşil omurga sistemi önerilmiştir. Bu sistem, mevcut açık alanlar, meydanlar, parklar ve anıt ağaçları birbirine bağlayarak tarihi merkez içerisinde kesintisiz bir kamusal açık alan ağı oluşturmayı amaçlamaktadır. Böylece kullanıcıların açık alanlar arasında daha güçlü ilişkiler kurabilmesi hedeflenmiştir.

5.6. DONATI KARARLARI

Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı kapsamında donatı kararları oluşturulurken mevcut nüfus, öneri nüfus, erişilebilirlik kriterleri ve çalışma alanında tespit edilen ihtiyaçlar birlikte değerlendirilmiştir. Planlama yaklaşımında temel amaç, tarihi merkezin yaşam kalitesini artıracak sosyal ve teknik donatı sistemini güçlendirmek ve kullanıcıların günlük ihtiyaçlarına erişimini kolaylaştırmaktır.

Şekil 6 Donatı Alanları Önerisi

5.6.1. EĞİTİM TESİSLERİ KARARLARI

Yapılan analizler sonucunda çalışma alanında eğitim alanlarının yetersiz kaldığı bölgeler tespit edilmiş ve bu doğrultuda yeni eğitim alanları önerilmiştir. Eğitim hizmetlerine erişimin artırılması ve hedef nüfusun ihtiyaçlarının karşılanması amaçlanmıştır.

5.6.2. SAĞLIK TESİSLERİ KARARLARI

Sağlık hizmetlerinin erişilebilirliğini artırmak amacıyla mevcut sağlık tesisleri korunmuş ve hizmet kapasitesini destekleyecek mekânsal kararlar geliştirilmiştir. Özellikle mahalle ölçeğinde temel sağlık hizmetlerine erişimin güçlendirilmesi hedeflenmiştir.

5.6.3. SOSYAL VE KÜLTÜREL TESİS KARARLARI

Tarihi merkezin sosyal yaşamını desteklemek ve kamusal kullanımı çeşitlendirmek amacıyla sosyal ve kültürel tesis alanları güçlendirilmiştir. Bu alanların farklı yaş ve kullanıcı gruplarına hizmet veren kamusal odaklar oluşturması hedeflenmiştir.

5.6.4. AÇIK VE YEŞİL ALAN KARARLARI

Mevcut parklar ve açık alanlar korunmuş, kişi başına düşen yeşil alan miktarının artırılması amacıyla yeni açık alan kararları geliştirilmiştir. Açık ve yeşil alanların birbirleriyle ilişkili bir sistem oluşturması planın temel hedefleri arasında yer almaktadır.

5.6.5. SPOR VE REKREASYON ALANLARI KARARLARI

Çalışma alanında kullanıcıların aktif rekreasyon ihtiyaçlarını karşılayacak spor ve rekreasyon alanlarının geliştirilmesi öngörülmüştür. Böylece kamusal yaşamın desteklenmesi ve yaşam kalitesinin artırılması amaçlanmıştır.

5.6.6. DİNİ TESİS ALANLARI KARARLARI

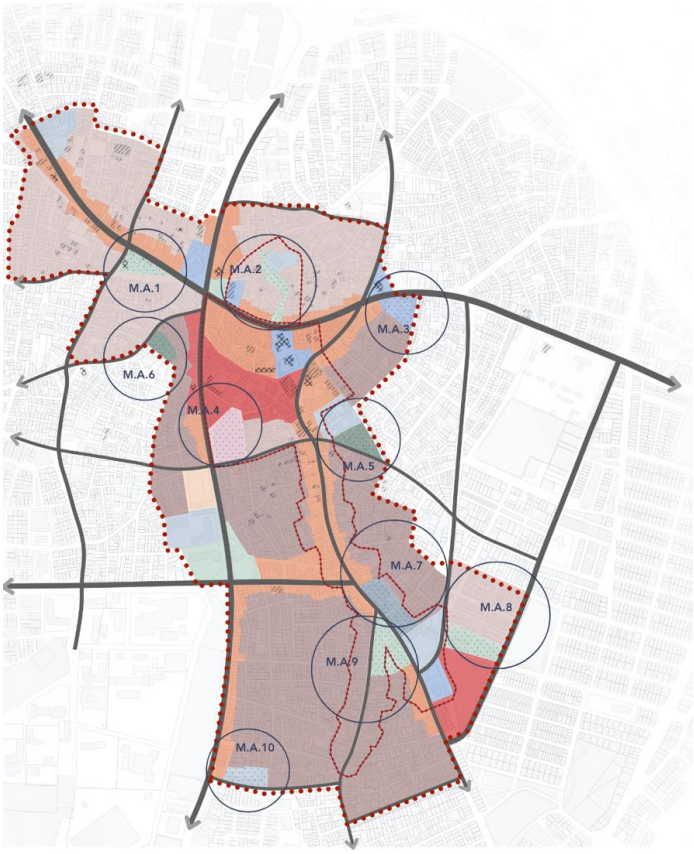
Tarihi merkezin önemli odaklarından olan mevcut dini tesis alanları korunmuş ve çevreleriyle birlikte değerlendirilmiştir. Bu alanların kültürel ve toplumsal işlevlerini sürdürebilmesi plan kararlarının temel bileşenlerinden biri olarak ele alınmıştır.

5.7. MÜDAHALE ALANLARI VE STRATEJİLERİ

Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı kapsamında belirlenen müdahale alanları, çalışma alanında gerçekleştirilen analizler, sentez çalışmaları ve plan kararları doğrultusunda oluşturulmuştur. Müdahale kararları geliştirilirken tarihi merkeğin sahip olduğu kültürel miras değerlerinin korunması, kamusal yaşamın güçlendirilmesi, sosyal ve teknik donatı eksikliklerinin giderilmesi, açık ve yeşil alan sisteminin geliştirilmesi ve yaşam kalitesinin artırılması temel hedefler olarak benimsenmiştir.

Belirlenen müdahale alanları; açık ve yeşil alan düzenlemeleri, meydan ve kamusal alan tasarımları, sosyal donatı alanlarının geliştirilmesi, sağlık ve eğitim hizmetlerinin güçlendirilmesi, spor ve rekreasyon alanlarının oluşturulması, yeşil alan sürekliliğinin sağlanması ve tarihi çevre ile uyumsuz kullanım kararlarının dönüştürülmesine yönelik müdahaleleri kapsamaktadır. Özellikle tarihi merkez içerisinde kamusal açık alanların artırılması, yaya odaklı kullanımın desteklenmesi ve kültürel miras alanlarının görünürlüğünün güçlendirilmesi planın temel müdahale başlıklarını oluşturmaktadır.

Bu kapsamda geliştirilen müdahale kararları yalnızca fiziksel mekânın iyileştirilmesini değil; aynı zamanda tarihi merkeğin sosyal, kültürel ve ekonomik açıdan yeniden canlandırılmasını hedeflemektedir. Müdahale alanlarına ilişkin detaylı kararlar, uygulama biçimleri, gerekçeleri, yasal dayanakları ve ilgili paydaşlar müdahale tablosunda sunulmuştur.

Şekil 7 Müdahale Alanları

MÜDAHALE ADI	MÜDAHALE BİÇİMİ	EYLEM	GEREKÇE	YASAL DAYANAK	PAYDAŞ
M.A.1	Açık ve Yeşil Alan Düzenlemesi	Mevcut konut alanının park ve rekreasyon alanına dönüştürülmesi	Çalışma alanında kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarının yetersiz olması, kamusal açık alan eksikliği ve tarihi merkez içerisinde yeşil alan kurgusu oluşturma ihtiyacı doğrultusunda bölgenin aktif yeşil alan olarak yeniden düzenlenmesi amaçlanmıştır. Müdahale ile kamusal erişilebilirliğin artırılması ve yaşam kalitesinin	3194 Sayılı İmar Kanunu, Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği, 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, Kentsel Teknik Altyapı ve Sosyal Donatı Standartları	Bursa Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu, İnegöl Belediyesi, Bursa Büyükşehir Belediyesi, mahalle sakinleri, çevre esnafı

			desteklenmesi hedeflenmiştir.		
M.A.2	Arkeolojik Sit Alanında Açık ve Yeşil Alan Düzenlemesi / Koruma Odaklı Kamusal Alan Dönüşümü	Arkeolojik sit alanı içerisindeki boş parseller ile fiziksel açıdan risk oluşturan ve yıkılma tehlikesi bulunan yapıların kaldırılarak park ve rekreasyon alanına dönüştürülmesi	Arkeolojik sit alanı ve çevresindeki tescilli yapıların korunması, yapı baskısının azaltılması ve tarihi çevre ile uyumlu kamusal açık alan sürekliliğinin sağlanması amaçlanmıştır. Müdahale kapsamında alandaki donatı ve aktif yeşil alan eksikliğinin giderilmesi, arkeolojik mirasın görünürlüğünün artırılması ve kontrollü kullanım kararlarının geliştirilmesi hedeflenmiştir.	2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, Koruma Amaçlı İmar Planları ve Çevre Düzenleme Projelerinin Hazırlanması Yönetmeliği, 3194 Sayılı İmar Kanunu, Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği	Bursa Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu, İnegöl Belediyesi, Bursa Büyükşehir Belediyesi, mahalle sakinleri, mülk sahipleri, ilgili koruma uzmanları ve sivil toplum kuruluşları
M.A.3	Sosyal Donatı Alanı Dönüşümü / Kamusal Hizmet Alanı Geliştirilmesi	Mevcut konut alanının sosyal tesis alanına dönüştürülmesi ve ekonomik ömrünü tamamlayan yapıların süreç içerisinde uygun boş parsellere taşınarak alanın kamusal kullanıma açılması	Çalışma alanında sosyal donatı alanlarının yetersiz olması nedeniyle bölgenin kamusal kullanım kapasitesinin artırılması amaçlanmıştır. Müdahale ile sosyal ve kültürel ihtiyaçlara cevap verecek yeni	3194 Sayılı İmar Kanunu, Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği, 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, Kentsel Teknik Altyapı ve	İnegöl Belediyesi, Bursa Büyükşehir Belediyesi, Bursa Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu, mahalle sakinleri, mülk sahipleri,

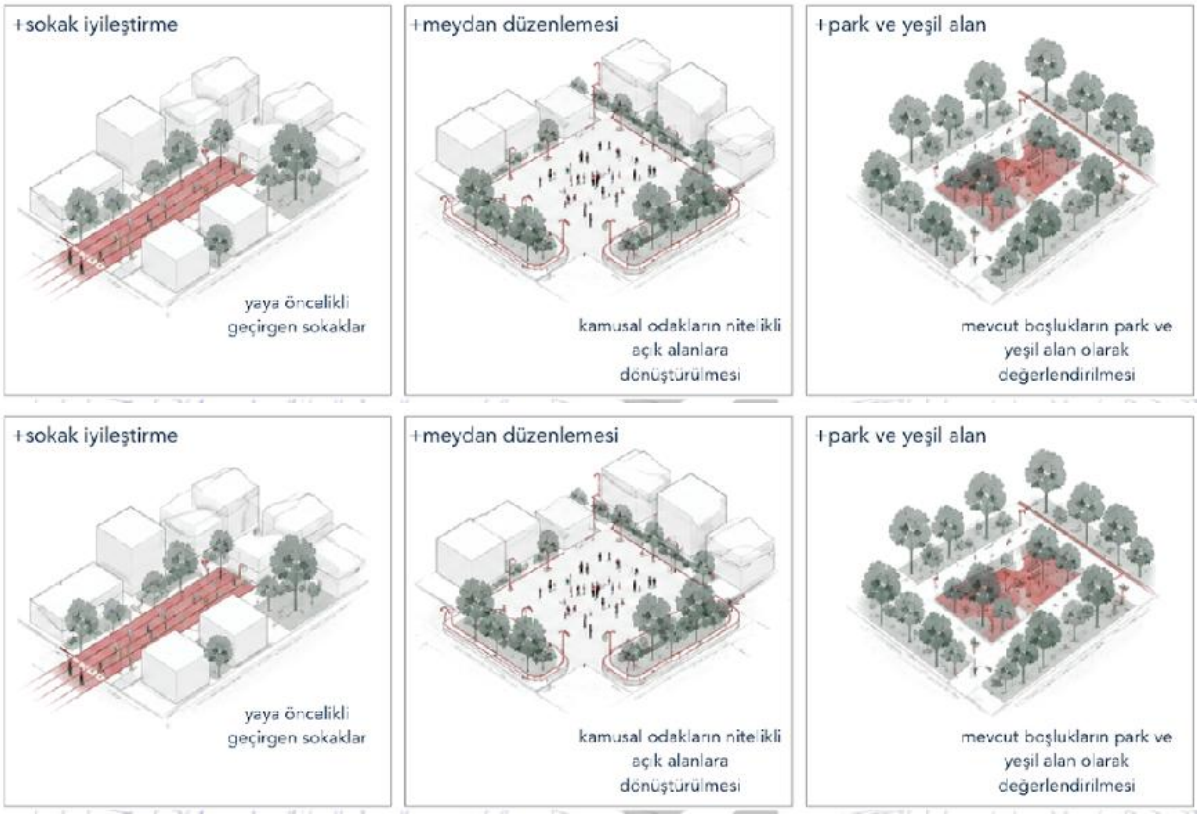
			kamusal kullanım alanlarının oluşturulması, fiziksel açıdan niteliksiz yapı stokunun dönüşümünün teşvik edilmesi ve tarihi merkezde yaşam kalitesinin güçlendirilmesi hedeflenmiştir.	Sosyal Donatı Standartları	sosyal ve kültürel kurumlar
M.A.4	Meydan ve Kamusal Açık Alan Düzenlemesi / Kentsel Mekân Organizasyonu	Mevcutta belediyeye ait sosyal tesis ve açık otopark olarak kullanılan alanın kent meydanına dönüştürülmesi, mevcut otopark işlevinin ise yer altı otoparkı olarak yeniden düzenlenmesi	Tarihi merkez içerisinde kamusal açık alan eksikliğinin giderilmesi, tarihi aks boyunca önerilen yeşil alan omurgasının sürekliliğinin sağlanması ve yaya odaklı kamusal kullanımın güçlendirilmesi amaçlanmıştır. Müdahale ile araç baskısının azaltılması, kamusal toplanma ve etkinlik alanlarının artırılması ve tarihi çevre ile uyumlu nitelikli bir meydan oluşturulması hedeflenmiştir.	3194 Sayılı İmar Kanunu, Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği, 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, Otopark Yönetmeliği, Koruma Amaçlı İmar Planları ve Çevre Düzenleme Projelerinin Hazırlanması Yönetmeliği	İnegöl Belediyesi, Bursa Büyükşehir Belediyesi, Bursa Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu, mahalle sakinleri, çevre esnafı, ulaşım ve altyapı birimleri
M.A.5 - M.A.6	Spor ve Rekreasyon Alanı Dönüşümü	Mevcut konut alanının spor alanına dönüştürülmesi, ekonomik ömrünü tamamlayan yapıların süreç içerisinde uygun boş parsellere	Çalışma alanında aktif spor alanı ve sosyal donatı eksikliğinin giderilmesi amacıyla müdahale kararı geliştirilmiştir. Müdahale ile tarihi merkezde	3194 Sayılı İmar Kanunu, Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği, 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma	İnegöl Belediyesi, Bursa Büyükşehir Belediyesi, Bursa Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu,

		taşınarak alanın spor ve rekreasyon işlevine açılması	yaşayan kullanıcıların rekreasyon ve sosyal kullanım ihtiyaçlarının karşılanması, kamusal yaşamın desteklenmesi ve niteliksiz yapı stokunun kademeli dönüşümünün sağlanması hedeflenmiştir.	Kanunu, Kentsel Teknik Altyapı ve Sosyal Donatı Standartları	mahalle sakinleri, mülk sahipleri, gençlik ve spor birimleri, yerel spor toplulukları
M.A.7	Sağlık Donatı Alanı Düzenlemesi / Kamusal Hizmet Alanı Dönüşümü	Mevcutta konut alanı olarak kullanılan alanın sağlık alanına dönüştürülmesi ve alanda Aile Sağlığı Merkezi (ASM) hizmetinin planlanması	Çalışma alanında sağlık hizmetlerine erişimin güçlendirilmesi ve mevcut sağlık donatı eksikliğinin giderilmesi amaçlanmıştır. Müdahale ile tarihi merkez ve yakın çevresindeki kullanıcıların temel sağlık hizmetlerine erişilebilirliğinin artırılması, kamusal hizmet kapasitesinin desteklenmesi ve sosyal donatı dağılımının dengelenmesi hedeflenmiştir.	3194 Sayılı İmar Kanunu, Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği, Sağlık Bakanlığı Mekânsal Planlama ve Sağlık Tesisleri Standartları, Kentsel Teknik Altyapı ve Sosyal Donatı Standartları	İnegöl Belediyesi, Bursa Büyükşehir Belediyesi, İl Sağlık Müdürlüğü, mahalle sakinleri, sağlık çalışanları, mülk sahipleri
M.A.8	Kentsel Dönüşüm ve Geçiş Bölgesi Düzenlemesi / Kullanım Kararı Değişikliği	Mevcutta küçük sanayi sitesi olarak kullanılan alan içerisindeki sanayi işlevlerinin, sanayi alanı içerisindeki uygun boş parsellere taşınması;	Tarihi merkez ile küçük sanayi alanı arasında mekânsal, işlevsel ve görsel açıdan uyumsuzluk oluşturan kullanım kararlarının dönüştürülmesi	3194 Sayılı İmar Kanunu, Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği, 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu,	İnegöl Belediyesi, Bursa Büyükşehir Belediyesi, Bursa Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu, sanayi

		boşalan alanın düşük yoğunluklu konut ve yeşil alan kullanımına dönüştürülmesi	amaçlanmıştır. Müdahale ile tarihi merkez çevresinde daha kontrollü bir geçiş bölgesi oluşturulması, çevresel kalite ve yaşam koşullarının iyileştirilmesi, yoğun yapı baskısının azaltılması ve yeşil alan sürekliliğinin güçlendirilmesi hedeflenmiştir.	Kentsel Teknik Altyapı ve Sosyal Donatı Standartları, Koruma Amaçlı İmar Planları ve Çevre Düzenleme Projelerinin Hazırlanması Yönetmeliği	işletmeleri, mülk sahipleri, mahalle sakinleri, ilgili meslek odaları
M.A.9	Yeşil Alan Sürekliliği / Açık Alan Dönüşümü	Mevcutta konut alanı olarak kullanılan alanın yeşil alana dönüştürülmesi ve Kasımpaşa Caddesi üzerindeki anıt ağaç dokusunun devamlılığını sağlayacak yeşil alan omurgasına eklemlenmesi	Tarihi merkez içerisinde yeşil alan sürekliliğinin güçlendirilmesi, anıt ağaçların oluşturduğu doğal peyzaj karakterinin korunması ve ekolojik koridor niteliğinin desteklenmesi amaçlanmıştır. Müdahale ile kamusal açık alan sürekliliğinin artırılması, kent ekolojisinin güçlendirilmesi ve kullanıcılar için nitelikli yaya ve dinlenme alanlarının oluşturulması hedeflenmiştir.	3194 Sayılı İmar Kanunu, Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği, 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, 2872 Sayılı Çevre Kanunu, Kentsel Teknik Altyapı ve Sosyal Donatı Standartları	İnegöl Belediyesi, Bursa Büyükşehir Belediyesi, Bursa Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu, mahalle sakinleri, çevre esnafı, peyzaj ve çevre birimleri

M.A.10	Eğitim Donatı Alanı Düzenlemesi / Kamusal Hizmet Alanı Dönüşümü	Mevcutta konut alanı olarak kullanılan alanın eğitim alanına dönüştürülmesi	Çalışma alanında mevcut eğitim alanlarının yetersiz kalması ve artan donatı ihtiyacı nedeniyle eğitim hizmet kapasitesinin artırılması amaçlanmıştır. Müdahale ile kullanıcıların eğitim hizmetlerine erişilebilirliğinin güçlendirilmesi, sosyal donatı dağılımının dengelenmesi ve çağdaş eğitim standartlarına uygun kamusal kullanım alanlarının oluşturulması hedeflenmiştir.	3194 Sayılı İmar Kanunu, Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği, Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Yapıları Asgari Tasarım Standartları, Kentsel Teknik Altyapı ve Sosyal Donatı Standartları	İnegöl Belediyesi, Bursa Büyükşehir Belediyesi, İl Milli Eğitim Müdürlüğü, okul yönetimleri, mahalle sakinleri

Tablo 2 Müdahale Biçimleri ve Eylemleri

Şekil 8 Müdahale Stratejileri

6. 1/5000 ÖLÇEKLİ KORUMA AMAÇLI NAZIM İMAR PLANI

İnegöl Tarihi Kent Merkezi için geliştirilen **1/5000 ölçekli Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı**, analiz ve sentez çalışmaları sonucunda belirlenen sorunlar, potansiyeller ve koruma öncelikleri doğrultusunda oluşturulmuştur. Plan; kültürel miras değerlerinin korunması ile güncel kentsel ihtiyaçların bütünleştirilmesini ve tarihi merkezin mekânsal sürekliliğinin güçlendirilmesini esas almaktadır.

Bu doğrultuda **kentsel ve arkeolojik sit alanları ile tescilli kültür varlıklarının korunması**, parçalı durumdaki kamusal alanların bütünleştirilmesi, yaya ve bisiklet bağlantılarının güçlendirilmesi ve açık-yeşil alan sisteminin sürekliliğinin sağlanmasına yönelik kararlar geliştirilmiştir. Tarihi merkezde dağılmış kültürel, sosyal ve kamusal odaklar, **kamusal mekân omurgası** aracılığıyla ilişkilendirilerek önemli bellek odaklarının birbirine bağlanması amaçlanmıştır.

Planın mekânsal kurgusu; **arazi kullanımı, ulaşım, açık ve yeşil alanlar, kamusal mekânlar ve sosyal-kültürel donatılar** ile desteklenmiş; böylece tarihi merkezin erişilebilirliğini ve yaşam kalitesini artıran, kentsel belleğin sürekliliğini güçlendiren bütüncül bir plan sistemi oluşturulmuştur.

7. 1/1000 ÖLÇEKLİ VAZİYET PLANI YAKLAŞIMI

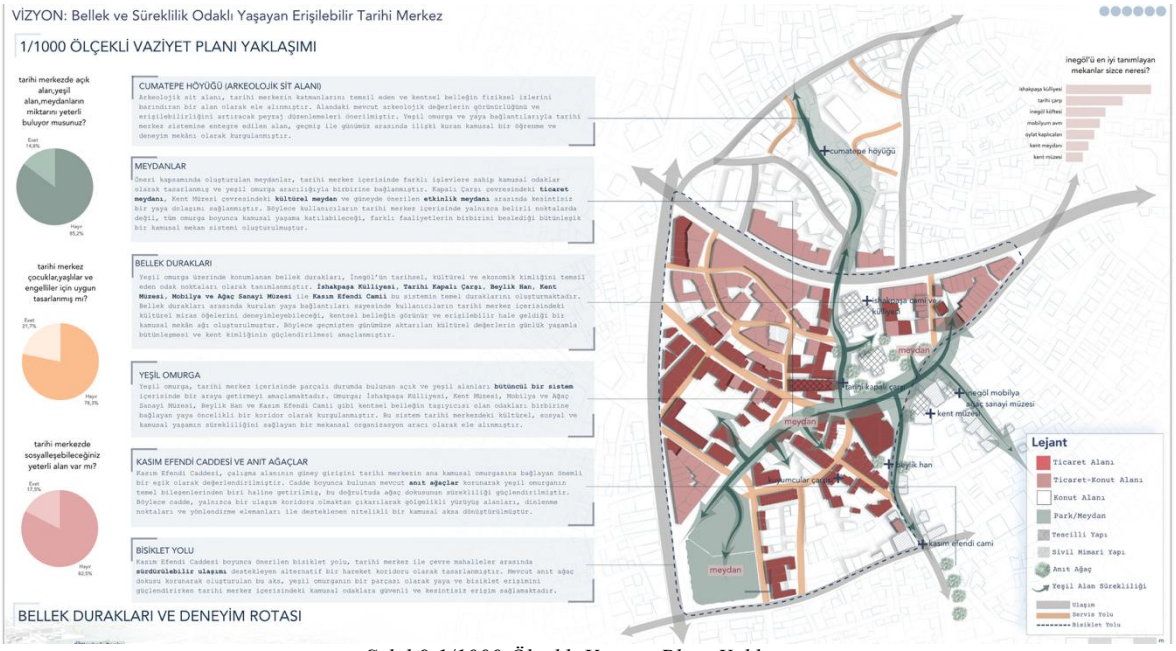
1/5000 ölçekli Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı kapsamında geliştirilen kararların mekansal karşılıkları, 1/1000 ölçekli vaziyet planı düzeyinde detaylandırılmıştır. Vaziyet planı yaklaşımı, çalışma alanının sahip olduğu tarihsel ve kültürel değerleri görünür kılmayı, kamusal yaşamı güçlendirmeyi ve mekânsal sürekliliği desteklemeyi amaçlamaktadır. Bu doğrultuda tasarım kararları, çalışma boyunca temel alınan kentsel bellek, kamusal mekân ve mekânsal süreklilik kavramları çerçevesinde geliştirilmiştir.

Yapılan analizler sonucunda tarihi merkez içerisinde yer alan önemli kültürel miras odaklarının, kamusal alanların ve sosyal kullanım noktalarının birbirleriyle yeterli düzeyde ilişki kuramadığı tespit edilmiştir. Bu nedenle tasarımın temel yaklaşımı, alan içerisinde dağılmış durumda bulunan bellek odaklarını birbirine bağlayan ve kullanıcıların tarihi merkezi kesintisiz biçimde deneyimlemesine olanak sağlayan bir kamusal omurga oluşturulması üzerine kurulmuştur.

Önerilen kamusal omurga; Cumatepe Höyüğü, İshakpaşa Külliyesi, tarihi çarşı dokusu, Beylik Han, Mobilya ve Ağaç Sanayi Müzesi, Kasım Efendi Camii ve yeni önerilen meydan alanları arasında süreklilik kurmaktadır. Böylece kullanıcıların yalnızca fiziksel olarak hareket ettiği bir ulaşım aksı değil, aynı zamanda kentin tarihsel katmanlarını deneyimleyebildiği bir bellek rotası oluşturulmuştur.

Tasarım yaklaşımında açık ve yeşil alan sistemi kamusal omurganın ayrılmaz bir bileşeni olarak ele alınmıştır. Mevcut yeşil alanlar güçlendirilmiş, yeni kamusal açık alanlar oluşturulmuş ve anıt ağaçların bulunduğu odaklar kamusal yaşamın önemli bileşenleri olarak değerlendirilmiştir. Bu sayede tarihi merkez içerisinde hem ekolojik sürekliliğin hem de sosyal etkileşimin desteklenmesi amaçlanmıştır.

Kamusal yaşamın güçlendirilmesi amacıyla farklı kullanıcı gruplarına hitap eden yeni meydanlar, dinlenme alanları, etkinlik alanları ve sosyal kullanım mekânları önerilmiştir. Tarihi merkezin gündelik yaşam içerisinde daha aktif kullanılabilmesi için ticaret, kültür, rekreasyon ve sosyal etkileşim işlevleri bir arada değerlendirilmiştir. Böylece tarihi merkezin yalnızca korunması değil, yaşayan ve deneyimlenen bir kent parçası olarak sürdürülmesi hedeflenmiştir.

Şekil 9 1/1000 Ölçekli Vaziyet Planı Yaklaşımı

8. 1/1000 ÖLÇEKLİ VAZİYET PLANI

1/5000 ölçekli Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı kararları doğrultusunda geliştirilen 1/1000 ölçekli vaziyet planı, tarihi merkezin kültürel miras değerlerini kamusal yaşamla bütünleştiren ve bellek odakları arasında süreklilik sağlayan kamusal mekân omurgası üzerine kurgulanmıştır. Tasarım ile kültürel mirasın görünürlüğünün artırılması, yaya ve bisiklet hareketliliğinin desteklenmesi ve kullanıcıların tarihi merkezi kesintisiz biçimde deneyimleyebilmesi amaçlanmıştır.

Bu kapsamda Cumatepe Höyüğü, yürüyüş güzergâhları ve bilgilendirme noktalarıyla kentsel yaşama entegre edilmiş; İshakpaşa Camii ve çevresi kamusal kullanımlar ve anıt ağaçlarla birlikte sosyal bir odak olarak güçlendirilmiştir. Tarihi çarşı ile omurga arasındaki ilişki, etkinlik ve yerel üretim gibi farklı kullanımlara olanak sağlayan yeni meydanlarla desteklenmiştir. Kasım Efendi Caddesi boyunca geliştirilen yeşil aks ve bisiklet bağlantıları ise tarihi merkezin çevresiyle ilişkisini ve açık-yeşil alan sürekliliğini güçlendirmiştir.

Omurga boyunca oluşturulan bellek durakları ile alanın tarihsel ve kültürel katmanlarının kamusal mekânda görünür ve deneyimlenebilir hâle gelmesi sağlanmıştır. Böylece kültürel mirası koruyan, kamusal yaşamı güçlendiren ve kentsel belleğin sürekliliğini mekânsal olarak destekleyen bütüncül bir tasarım sistemi oluşturulmuştur.

Şekil 10 1/1000 Ölçekli Vaziyet Planı

9. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Bu çalışma kapsamında İnegöl Tarihi Kent Merkezi, sahip olduğu tarihsel, kültürel ve mekânsal değerler doğrultusunda **koruma, kentsel bellek ve mekânsal süreklilik** ekseninde bütüncül olarak ele alınmıştır. Yapılan analizler sonucunda kültürel miras odakları arasındaki bağlantıların zayıflaması, kamusal alanların parçalı yapısı ve yaya sürekliliğindeki kopukluklar temel sorunlar olarak belirlenmiştir.

Bu doğrultuda geliştirilen **1/5000 ölçekli Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı** ile kültürel mirasın korunması, yaya odaklı ulaşımın desteklenmesi, açık ve yeşil alan sürekliliğinin sağlanması ve kamusal yaşamın güçlendirilmesine yönelik kararlar geliştirilmiştir. **1/1000 ölçekli vaziyet planında** ise bu kararlar kamusal mekân omurgası, meydanlar, bellek durakları ve deneyim rotaları aracılığıyla mekânsal karşılık bulmuştur.

Sonuç olarak proje, İnegöl Tarihi Kent Merkezi'ni yalnızca geçmişin izlerinin korunduğu bir alan olarak

değil; **kentsel belleğin gündelik yaşam içerisinde üretilmeye devam ettiği yaşayan bir kamusal mekân** olarak ele almaktadır. Böylece kültürel mirasın korunması ile güncel kent yaşamını bütünleştiren, mekânsal sürekliliği ve kamusal yaşamı güçlendiren sürdürülebilir bir gelişim yaklaşımı ortaya konulmuştur.

10. KAYNAKÇA

Ahunbay, Z. (2019). Tarihi çevre koruma ve restorasyon. Yapı Endüstri Merkezi Yayınları.

Carmona, M., Heath, T., Oc, T., & Tiesdell, S. (2010). Public places, urban spaces: The dimensions of urban design (2nd ed.). Routledge.

Gehl, J. (2011). Life between buildings: Using public space. Island Press. Jacobs, J. (1961). The death and life of great American cities. Random House. Lynch, K. (1960). The image of the city. MIT Press.

Norberg-Schulz, C. (1980). Genius loci: Towards a phenomenology of architecture. Rizzoli.

Carr, S., Francis, M., Rivlin, L. G., & Stone, A. M. (1992). Public space. Cambridge University Press.

Kostof, S. (1991). The city shaped: Urban patterns and meanings through history. Thames & Hudson.

Moudon, A. V. (1997). Urban morphology as an emerging interdisciplinary field. Urban Morphology, 1(1), 3–10.

Shirvani, H. (1985). The urban design process. Van Nostrand Reinhold.

Carmona, M. (2021). Public places, urban spaces: The dimensions of urban design (3rd ed.). Routledge.

Conzen, M. R. G. (1960). Alnwick, Northumberland: A study in town-plan analysis. Institute of British Geographers.

Hillier, B. (2007). Space is the machine: A configurational theory of architecture. Space Syntax. Kropf, K. (2017). The handbook of urban morphology. Wiley.

Lang, J. (2005). Urban design: A typology of procedures and products. Routledge.

Bursa Büyükşehir Belediyesi. (2020). Bursa kent raporu.

Tekeli, İ. (2011). Kent, kentli hakları ve kentleşme. Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

Halbwachs, M. (1992). On collective memory (L. A. Coser, Ed. & Trans.). University of Chicago Press. Relph, E. (1976). Place and placelessness. Pion.

Bentley, I., Alcock, A., Murrain, P., McGlynn, S., & Smith, G. (1985). Responsive environments: A manual for designers. Architectural Press.

Cullen, G. (1961). The concise townscape. Architectural Press.

Lang, J. (2005). Urban design: A typology of procedures and products. Routledge. Harvey, D. (1989). The condition of postmodernity. Blackwell.

UNESCO. (2011). Recommendation on the historic urban landscape. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. (1983). 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu. Ankara.

T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı. (1985). 3194 Sayılı İmar Kanunu. Ankara.

T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı. (2014). Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği. Ankara.

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. (2005). Koruma Amaçlı İmar Planları ve Çevre Düzenleme Projelerinin Hazırlanması, Gösterimi, Uygulanması, Denetimi ve Müelliflerine İlişkin Usul ve Esaslara Ait Yönetmelik. Ankara.

T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı. (2018). Türkiye Bina Deprem Yönetmeliği. Ankara.

Project for Public Spaces. (2018). What is placemaking? New York: Project for Public Spaces.

İnegöl Belediyesi. (2020). İnegöl Koruma Amaçlı İmar Planı Açıklama Raporu. İnegöl Belediyesi Yayını.

Bursa Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü. (2024). Koruma alanlarına ilişkin kurul kararları ve tescil envanterleri.

TÜİK. (2024). Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları. Türkiye İstatistik Kurumu.

OpenStreetMap Contributors. (2025). OpenStreetMap veri tabanı. https://www.openstreetmap.org

Google Earth Pro. (2025). Arazi modeli, yükseklik verileri ve uydu görüntüler